

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

5. ožujka 2015.*

„Žalba – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Tržište kloroprenske gume –
Sljedništvo proizvodnih subjekata – Pripisivanje protupravnog ponašanja – Novčane kazne –
Ponavljanje povrede – Neograničena nadležnost“

U spojenim predmetima C-93/13 P i C-123/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije podnesene 25. veljače 2013. odnosno 12. ožujka 2013.

Europska komisija, koju zastupaju V. Di Bucci, G. Conte i R. Striani, u svojstvu agenata, koji su odabrali adresu za dostavu u Luxembourg,

žalitelj,

druge stranke u postupku su:

Versalis SpA, ranije Polimeri Europa SpA, sa sjedištem u Brindisiju (Italija),

Eni SpA, sa sjedištem u Rimu (Italija),

koje zastupaju M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante i V. Laroccia, *avvocati*,

tužitelji u prvostupanjskom postupku,

i

Versalis SpA, ranije Polimeri Europa SpA,

Eni SpA,

koje zastupaju M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante i V. Laroccia, *avvocati*,

žalitelji,

druga stranka u postupku je:

* Jezik postupka: talijanski

Europska komisija, koju zastupaju V. Di Bucci, G. Conte i R. Striani, u svojstvu agenata, koji su odabrali adresu za dostavu u Luxembourg,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, C. Vajda, A. Rosas (izvjestitelj), E. Juhász i D. Šváby, suci,
nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 27. veljače 2014.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. srpnja 2014.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojim žalbama Europska komisija, u predmetu C-93/13 P, i Versalis SpA (u daljnjem tekstu: Versalis) i Eni SpA (u daljnjem tekstu: Eni), u predmetu C-123/13 P, zahtijevaju ukidanje presude Općeg suda od 13. prosinca 2012. (Versalis i Eni/Komisija, T-103/08, EU:T:2012:686, u daljnjem tekstu: pobijana presuda) koja se odnosi na zajedničku tužbu Versalisa i Enija radi poništenja Odluke Komisije C (2007) 5910 *final* od 5. prosinca 2007. u vezi s postupkom primjene članka 81. [UEZ-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/38629 – kloroprenska guma, u daljnjem tekstu: sporna odluka) ili, podredno, radi ukidanja ili smanjenja iznosa novčane kazne koja je tom odlukom solidarno određena Versalisu i Eniju.
- 2 Svojom žalbom Komisija zahtijeva ukidanje pobijane presude u dijelu u kojem je Opći sud iznos novčane kazne, koja je spornom odlukom bila određena Versalisu i Eniju, snizio na 106.200.000 eura. Versalis i Eni svojom žalbom zahtijevaju ukidanje iste presude u dijelu u kojem je Opći sud odbio njihovu tužbu.

Okolnosti spora i sporna odluka

Dotični subjekti

- 3 Eni je holding društvo majka u grupi istog imena koje je krajem 1992. ušlo na tržište kloroprenske gume („chloroprene rubber“, u daljnjem tekstu: CR) stjecanjem CR poslovanja grupe Rhône-Poulenc, u kojoj se društvo specijalizirano za CR zvalo Distugil. Tijekom razdoblja od 13. svibnja 1993. do 31. listopada 1997. u sklopu grupe Eni za djelatnost u vezi s CR-om (u daljnjem tekstu: djelatnost CR) bilo je odgovorno društvo EniChem Elastomeri Srl (u daljnjem tekstu: EniChem Elastomeri), nad kojim je stopostotnu kontrolu imalo društvo EniChem SpA (u daljnjem tekstu: EniChem), nad kojim je pak Eni imao kontrolu, dijelom izravno i dijelom neizravno, na razini između 99,93% i 99,97% temeljnog kapitala tog društva. EniChem Elastomeri je 1. studenoga 1997. pripojen društvu EniChem. Potonje društvo preuzelo je odgovornost za ranije djelatnosti društva EniChem Elastomeri koje je prestalo postojati kao odvojena pravna osoba. EniChem je 1. siječnja 2002. svoju djelatnost CR prenio na društvo kćer Polimeri Europa SpA (u daljnjem tekstu: Polimeri Europa) u kojemu drži 100% udjela.

Eni je 21. listopada 2002. stekao potpunu izravnu kontrolu nad društvom Polimeri Europa. EniChem je 30. travnja 2003. promijenio tvrtku tako da se sada zove „*povjerljivo*“. U travnju 2012. Polimeri Europa promijenio je tvrtku te se odsada zove „Versalis“.

Postupak pred Komisijom

- 4 Bayer AG (u daljnjem tekstu: Bayer) obavijestio je 18. prosinca 2002. Komisiju Europskih zajednica o postojanju zabranjenog sporazuma na tržištu CR-a te je izrazio svoju spremnost da surađuje s njom pod uvjetima predviđenima u Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002, C 45, str. 3., u daljnjem tekstu: Obavijest o suradnji iz 2002.). Odlukom od 27. siječnja 2003. Komisija je Bayeru odobrila uvjetno oslobođenje od kazni.
- 5 Nakon što je Bayer priopćio informacije Komisija je provela nenajavljene inspekcije 27. ožujka 2003. u postrojenjima Dow Deutschland Inc. i 9. srpnja 2003. u poslovnim prostorima Denke Chemicals GmbH (u daljnjem tekstu: Denka Chemicals).
- 6 Tosoh Corp. i Tosoh Europe BV (u daljnjem tekstu: Tosoh Europe), 15. srpnja 2003., i DuPont Dow Elastomers LLC (u daljnjem tekstu: DDE), društvo u kojemu zajedno drže jednake udjele EI DuPont de Nemours and Company (u daljnjem tekstu: EI DuPont) i The Dow Chemicals Company (u daljnjem tekstu: Dow), 21. studenoga 2003., podnijeli su odvojene zahtjeve za oslobođenje od kazni u skladu s Obaviješću o suradnji iz 2002.
- 7 U ožujku 2005. Komisija je društvima kojima je upućena sporna odluka poslala prve zahtjeve za pružanje informacija na temelju članka 18. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. [UEZ-a] (SL 2003, L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.).
- 8 Po primitku prvog zahtjeva za pružanje informacija [*povjerljivo*], ranije EniChem, i Polimeri Europa, sada Versalis, podnijeli su 15. travnja 2005. zahtjeve za oslobođenje od kazni. [*povjerljivo*] je Komisiji u okviru tog zahtjeva za oslobođenje od kazni podnio i druge izjave u svibnju 2005. i studenom 2006.
- 9 Dopisima od 7. ožujka 2007. Komisija je obavijestila Tosoh Corp., Tosoh Europe i DDE o svom privremenom zaključku prema kojem dokazi koje su joj oni dostavili imaju znatnu dodanu vrijednost u smislu točke 22. Obavijesti o suradnji iz 2002. i, prema tome, o svojoj namjeri da smanji iznos novčane kazne koji bi im u protivnom odredila, i to za iznos u rasponu propisanom u točki 23. podtočki (b) alineji prvoj Obavijesti o suradnji, to jest između 30 i 50% za Tosoh Corp. i Tosoh Europe te između 20% i 30% za DDE. Dopisima od istog dana [*povjerljivo*], ranije EniChem, i Polimeri Europa, sada Versalis, obaviješteni su o tome da njihovi zahtjevi ne ispunjavaju pretpostavke iz točke 8. podtočaka (a) i (b) Obavijesti o suradnji i da oni na temelju točaka 15. i 17. Obavijesti o suradnji neće dobiti uvjetno oslobođenje od kazni.
- 10 Komisija je 13. ožujka 2007. pokrenula upravni postupak te je sastavila obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u vezi s povredom članka 81. UEZ-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994, L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4., u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u), koja je upućena na dvanaest društava, među kojima su bili i Eni, Polimeri Europa, sada Versalis, i [*povjerljivo*], ranije EniChem. Svi adresati obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama odgovorili su Komisiji podnošenjem pisanih očitovanja te su ostvarili pravo na saslušanje na raspravi koja je održana 21. lipnja 2007.

Sporna odluka

- 11 Komisija je spornu odluku donijela 5. prosinca 2007. Ta odluka dostavljena je društvu Eni 10. prosinca 2007. i društvu Polimeri Europa, sada Versalis, 11. prosinca 2007. Sažetak sporne odluke, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C (2008) 2974 *final* od 23. lipnja 2008., objavljen je u *Službenom listu Europske unije* 3. listopada 2008. (SL C 251, str. 11.). Potonja odluka upućena je samo društvima EI DuPont, DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC i Dow.
- 12 Iz sporne odluke proizlazi da je tijekom razdoblja od 1993. do 2002. nekoliko proizvođača CR-a kojima je upućena sporna odluka sudjelovalo u jedinstvenoj i trajnoj povredi članka 81. UEZ-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u koja je obuhvaćala čitavo područje Europskog gospodarskog prostora (EGP), a sastojala se od sporazuma i usklađenog djelovanja u pogledu podjele i osvajanja tržišta, dijelova tržišta i prodajnih kvota za CR te u pogledu usklađivanja i primjene nekoliko povećanja cijene, dogovaranja najnižih cijena, podjele klijenata i razmjene osjetljivih informacija u području tržišnog natjecanja. Navedeni proizvođači redovito su se sastajali nekoliko puta godišnje i to na multilateralnim i bilateralnim sastancima.
- 13 U skladu s člancima 1. do 3. sporne odluke, kako je izmijenjena Odlukom C (2008) 2974 *final*:

„Članak prvi

Sljedeći poduzetnici povrijedili su članak 81. [UEZ-a] i od 1. siječnja 1994. članak 53. Sporazuma o EGP-u tako što su tijekom naznačenih razdoblja sudjelovali u jedinstvenom i trajnom sporazumu te u usklađenom djelovanju u sektoru [CR-a]:

- a) Bayer [...]: od 13. svibnja 1993. do 13. svibnja 2002.;
- b) [EI DuPont]: od 13. svibnja 1993. do 13. svibnja 2002.; DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC i [Dow]: od 1. travnja 1996. do 13. svibnja 2002.;
- c) Denki Kagaku Kogyo KK [(u daljnjem tekstu: „Denki Kagaku Kogyo”) i Denka Chemicals [...]: od 13. svibnja 1993. do 13. svibnja 2002.;
- d) Eni [...] i Polimeri Europa [, sada Versalis]: od 13. svibnja 1993. do 13. svibnja 2002.;
- e) Tosoh [Corp.] i Tosoh Europe [...]: od 13. svibnja 1993. do 13. svibnja 2002.

Članak 2.

Za povrede iz članka 1. određuju se sljedeće novčane kazne:

- a) Bayer [...]: 0 [euro];
- b) [EI DuPont]: 59 250 000 [eura]; [od kojeg iznosa] solidarno s društvima
 - i) DuPont Performance Elastomers SA: 44 250 000 [eura] i
 - ii) DuPont Performance Elastomers LLC: 44 250 000 [eura] i
 - iii) [Dow]: 44 250 000 [eura];
- c) Denki Kagaku Kogyo [...] i Denka Chemicals [...] solidarno: 47 000 000 [eura];
- d) Eni [...] i Polimeri Europa [, sada Versalis], solidarno: 132 160 000 [eura];

e) Tosoh [Corp.] i Tosoh Europe [...] solidarno: 4 800 000 [eura];

f) [Dow]: 4 425 000 [eura].

[...]

Članak 3.

Prethodno navedeni poduzetnici dužni su odmah prestati s povredama iz članka 1. ako to već nisu učinili.

Isti poduzetnici dužni su se suzdržati od ponavljanja bilo kojeg djela ili ponašanja opisanog u članku 1. kao i bilo kojeg djela ili ponašanja koje ima isti ili sličan cilj ili posljedicu.“

- 14 Kako bi utvrdila osnovni iznos novčanih kazni Komisija je primijenila svoje Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006, C 210, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58., u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.). U obzir je uzela određeni dio vrijednosti prihoda od prodaje CR-a koju je pojedini poduzetnik ostvario unutar EGP-a tijekom kalendarske godine 2001., posljednje godine u kojoj su svi sudjelovali u povredi, a koji je onda pomnožila s brojem godina koliko je trajala povreda.
- 15 Kako bi utvrdila taj dio vrijednosti Komisija je uzela u obzir da se horizontalni sporazumi o podjeli tržišta i utvrđivanju cijena po svojoj naravi ubrajaju u najteža ograničenja tržišnog natjecanja. U tom pogledu Komisija je također ocijenila da je zajednički tržišni udio poduzetnika koji su sudjelovali u povredi bio 100% unutar EGP-a, da je zemljopisni opseg povrede obuhvaćao cijeli svijet te da su povredu sustavno provodili.
- 16 Komisija je odlučila da je dio vrijednosti prihoda od prodaje svakog umiješanog poduzetnika, o kojem je trebalo voditi računa prilikom utvrđivanja osnovnog iznosa novčane kazne koju im je trebalo izreći, iznosio 21%.
- 17 S obzirom na sudjelovanje društava EI DuPont, Bayer, Denki Kagaku Kogyo, Denka Chemicals, Eni i Polimeri Europa, sada Versalis, kao i Tosoh Corp. i Tosoh Europe (u daljnjem tekstu zajedno: Tosoh) u povredi tijekom devet godina odnosno društava DuPont Performance Elastomers SA i DuPont Performance Elastomers LLC (u daljnjem tekstu zajedno: DPE) i Dow tijekom šest godina i jednog mjeseca, Komisija je na temelju točke 24. Smjernica iz 2006. osnovne iznose novčane kazne utvrđene na osnovi vrijednosti prihoda od prodaje društava Eni i Polimeri Europa, sada Versalis, EI DuPont, Bayer, Denki Kagaku Kogyo, Denka Chemicals i Tosoh pomnožila s 9, a osnovne iznose novčane kazne utvrđene na osnovi vrijednosti prihoda od prodaje društava DPE i DOW sa 6,5.
- 18 Kako bi dotične poduzetnike odvratila od sudjelovanja u sporazumu o podjeli tržišta ili horizontalnim sporazumima o utvrđivanju cijena poput onih u glavnom postupku i uzimajući u obzir osobito elemente navedene u točki 15. ove presude, Komisija je na temelju točke 25. Smjernica iz 2006. u osnovni iznos novčane kazne uključila dodatni iznos od 20% vrijednosti prihoda od prodaje pojedinog umiješanog poduzetnika.
- 19 S obzirom na te elemente osnovni iznos novčane kazne koji je trebalo izreći društvima Eni i Polimeri Europa, sada Versalis, utvrđen je u visini od 59 milijuna eura.
- 20 Kada je riječ o prilagodabama osnovnih iznosa kazne, s jedne strane, na temelju otegotnih okolnosti, osnovni iznos kazne koji je trebalo izreći Eniju i Versalisu uvećan je za 60%, a osnovni iznos kazne koji je trebalo izreći Bayeru uvećan je za 50% jer je to društvo ponovilo povredu. Komisija je u pogledu Versalisa i Enija utvrdila otegotnu okolnost ponavljanja povrede zbog sudjelovanja Anic SpA

(u daljnjem tekstu: Anic) u zabranjenom sporazumu u sektoru polipropilena u pogledu kojeg je povreda utvrđena Odlukom 86/398/EEZ od 23. travnja 1986. u vezi s postupkom primjene članka [81. UEZ-a] (IV/31.149 – Polipropilen) (SL L 230, str. 1., u daljnjem tekstu: Odluka „polipropilen“), i EniChema u zabranjenom sporazumu u sektoru PVC-a u pogledu kojega je povreda utvrđena Odlukom 94/599/EZ od 27. srpnja 1994. u vezi s postupkom primjene članka [81. UEZ-a] (IV/31.865 – PVC) (SL L 239, str. 14., u daljnjem tekstu: Odluka „PVC II“). Otegotna okolnost ponavljanja povrede utvrđena je u pogledu Bayera samo na temelju jedne povrede koja se dogodila prije sporne odluke.

- 21 S druge strane, nije odobreno nijedno smanjenje osnovnih iznosa kazne na temelju olakotnih okolnosti iz točke 29. Smjernica iz 2006. s obzirom na to da je Komisija odbila sve zahtjeve za smanjenje koji su bili podneseni na toj osnovi.
- 22 Komisija je također na osnovni iznos kazne za određene poduzetnike kojima je upućena sporna odluka primijenila i posebno povišenje kazne u svrhu preventivnog djelovanja, uzimajući u obzir osobito visoke prihode tih poduzetnika povrh prihoda od prodaje robe ili usluga na koje se odnosi povreda. Osnovni iznos kazne koji je trebalo izreći društvima Polimeri Europa, sada Versalis, i Eni, pomnožen je s 1,4, a osnovni iznos kazne koji je trebalo izreći društvu Dow pomnožen je s 1,1.
- 23 Na temelju toga je osnovni iznos kazne koji je trebalo izreći društvima Eni i Polimeri Europa, sada Versalis, povećan na iznos od 132,16 milijuna eura.
- 24 Kada je riječ o primjeni Obavijesti o suradnji iz 2002. Komisija je odobrila smanjenje osnovnog iznosa kazne od 100% Bayeru, 50% Tosohu, kao i 25% EI DuPontu, DPE-u i Dowu. Komisija je odbila zahtjeve za smanjenje tog iznosa koje su na temelju te obavijesti podnijeli [*povjerljivo*], ranije EniChem, i Polimeri Europa, sada Versalis.
- 25 Iznos kazne izrečene društvima Eni i Polimeri Europa, sada Versalis, utvrđen je u visini od 132,16 milijuna eura, a oba društva su ga dužna solidarno platiti.

Pobijana presuda

- 26 Tužbom koju su tajništvu Općeg suda podnijeli 20. veljače 2008. Polimeri Europa, sada Versalis, i Eni prvenstveno zahtijevaju poništenje sporne odluke, a podredno zahtijevaju ukidanje ili smanjenje iznosa kazne koja im je tom odlukom solidarno određena.
- 27 Pred Općim sudom Versalis i Eni su se pozivali na jedanaest žalbenih razloga, od kojih se šest odnosilo na poništenje sporne odluke, a temeljili su se na: kao prvo, povredi članka 81. UEZ-a i nedostatku obrazloženja sporne odluke kada je riječ o uračunavanju povrede Eniju, kao drugo, povredi prava na obranu, s obzirom na to da je sporna odluka suprotna zaključnom dopisu u postupku protiv [*povjerljivo*], ranije EniChem, kao treće, povredi članka 81. UEZ-a i nedostatku obrazloženja sporne odluke kada je riječ o uračunavanju povrede društvu Polimeri Europa, sada Versalis, kao četvrto, nedostatku obrazloženja sporne odluke i proturječnosti obrazloženja, nedostatku istražnog postupka i povredi članka 81. UEZ-a kada je riječ o Komisijinoj ocjeni činjenica i dokaza, osobito u pogledu sudjelovanja društava [*povjerljivo*], ranije EniChem, i Polimeri Europa, sada Versalis, na sastancima koji su se održavali tijekom 1993. i 2002., kao peto, nedostatku obrazloženja sporne odluke i proturječnosti obrazloženja, nedostatku istražnog postupka i povredi članka 81. UEZ-a zbog kvalificiranja povrede kao jedinstvene i trajne povrede, kao šesto, nedostatku istražnog postupka sporne odluke i nedostatku istražnog postupka kada je riječ o izračunu trajanja povrede.
- 28 Pet žalbenih razloga odnosilo se na ukidanje ili smanjenje iznosa kazna, a temeljili su se na: kao prvo, pogrešnom utvrđivanju osnovnog iznosa kazne, kao drugo, povredi načela proporcionalnosti i nedostatku obrazloženja sporne odluke kada je riječ o prilagodbama osnovnog iznosa kazne zbog

ponavljanja povrede, zbog otegotnih okolnosti i u svrhu preventivnog djelovanja, kao treće, pogrešnom utvrđivanju najviše dozvoljenog iznosa od 10% ukupnog prometa, kao četvrto, neuzimanju u obzir suradnje izvan područja primjene Obavijesti o suradnji iz 2002. i, kao peto, nesmanjivanju iznosa kazne na temelju te obavijesti.

- 29 Opći sud je potvrdio zakonitost odluke, osim u točkama 287. i 386. pobijane presude, u pogledu uzimanja u obzir otegotne okolnosti ponavljanja povrede i iznosa koeficijenta kojim se množilo osnovni iznos kazne u svrhu preventivnog djelovanja. Budući da se otegotnu okolnost ponavljanja povrede moglo utvrditi samo u pogledu Versalisa, ali ne i u pogledu Enija, Opći sud je smanjio postotak povišenja tog iznosa zbog navedene okolnosti sa 60% na 50%. Također je smanjio i navedeni koeficijent s 1,4 na 1,2. Opći sud je slijedom toga smanjio iznos kazne koja je solidarno izrečena društvima Polimeri Europa, sada Versalis, i Eni sa 132,16 milijuna eura na 106,2 milijuna eura.

Žalbeni zahtjev stranaka

U predmetu C-93/13 P

- 30 Komisija zahtijeva od Suda da:

- ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je smanjila iznos kazne koja je spornom odlukom izrečena Versalisu i Eniju na 106 200 000 eura;
- u cijelosti odbije tužbu za poništenje podnesenu Općem sudu, i
- Versalisu i Eniju naloži snošenje troškova postupka u oba stupnja.

- 31 Versalis i Eni od Suda zahtijevaju da:

- u cijelosti odbije Komisijinu žalbu, i
- Komisiji naloži snošenje troškova postupka.

U predmetu C-123/13 P

- 32 Versalis i Eni zahtijevaju od Suda da:

- u cijelosti ili djelomično ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je njihova zajednička tužba odbijena u prvom stupnju te:
 - u cijelosti ili djelomično poništi spornu odluku,
 - i/ili ukine ili barem smanji kaznu koja im je izrečena tom odlukom;
- podredno, u cijelosti ili djelomično ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je njihova tužba odbijena u prvom stupnju i vrati predmet Općem sudu na ponovno suđenje kako bi donio meritornu odluku u skladu s uputama Suda, i
- Komisiji naloži snošenje troškova postupka, izdataka i odvjetničkih nagrada u oba stupnja.

- 33 Komisija zahtijeva od Suda da:

- odbije žalbu, i

— Versalisu i Eniju naloži snošenje troškova postupka.

- 34 Odlukom predsjednika Suda od 21. siječnja 2014. predmeti C-93/13 P i C-123/13 P spojeni su u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka kao i u svrhu donošenja presude.

O žalbama

- 35 Žalbeni razlozi iznijet će se prema redosljedu pobijanih točaka presude Općeg suda.

Prvi žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 36 Svojim prvim žalbenim razlogom koji se odnosi na točke 53. do 78. pobijane presude Versalis i Eni tvrde da je uračunavanjem povrede društvu majci Eni, a koju su navodno počinila društva koje Eni kontrolira u sektoru CR-a, Opći sud suprotno članku 81. UEZ-a zanemario mjerodavnu sudsku praksu Suda i obvezu obrazlaganja koju ima u okviru ocjene dokaza podnesenih u prilog obaranja presumpcije o stvarnom izvršavanju odlučujućeg utjecaja tako da je Opći sud također povrijedio i temeljna načela zakonitosti, osobne odgovornosti u području zabranjenih sporazuma, pretpostavke nedužnosti i prava na obranu, kao i načela ograničene odgovornosti društava.
- 37 Versalis i Eni ponavljaju određen broj argumenata koje su naveli pred Općim sudom, među ostalim, da Eni nije sudjelovao u predmetnoj povredi, da nikada nije obavljao djelatnost u kemijskom sektoru, osobito ne u sektoru CR-a, da nikada nije bilo situacije u kojoj bi Eni i njegova društva kćeri imali iste članove uprave, da se odlučivanje u društvima kćerima odvija odvojeno od drugih društava i da usto ta društva kćeri nemaju neposredne komunikacijske kanale („reporting lines“) sa svojim društvom majkom, kao i to da je Eni samo obavljao ulogu holding društva u pogledu svojih društava kćeri koje se bave djelatnošću u manje važnom sektoru od onoga u kojem Eni obavlja svoje glavne djelatnosti te je u svakom slučaju drukčiji od njihovog sektora.
- 38 Versalis i Eni tvrde da presuda ima nedostatke jer je Opći sud nesuvislo i bez primjerenog obrazloženja zauzeo stajalište prema kojem su sve te materijalno utvrđene činjenice bez ikakve važnosti, a kojima se u skladu s praksom Suda može dokazati nepostojanje stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja Enija nad njegovim društvima kćerima. U praksi bi to utvrđenje Općeg suda zapravo značilo to da se presumpciju stvarnog, odlučujućeg utjecaja smatra neoborivom predmnijevom, suprotno načelima izračenima u presudi Akzo Nobel i dr./Komisija (C-97/08 P, EU:C:2009:536) kao i načelima osobne odgovornosti i kazne, pretpostavke nedužnosti i prava na obranu.
- 39 Pozivajući se na presudu Eni/Komisija (C-508/11 P, EU:C:2013:289), u kojoj je Sud odgovorio na sličan žalbeni razlog u vezi s istim subjektima, Komisija smatra da je prvi žalbeni razlog očito neosnovan.

Ocjena Suda

- 40 Prvi žalbeni razlog Versalisa i Enija tiče se primjene pretpostavke odlučujućeg utjecaja društava majki na njihova društva kćeri uključena u povrede pravilâ Unije o tržišnom natjecanju u pogledu Enija. Kako je Sud podsjetio u točki 46. presude Eni/Komisija (EU:C:2013:289) na koju se pozvala i Komisija, prema ustaljenoj sudskoj praksi ponašanje društva kćeri može se radi primjene članka 81. UEZ-a pripisati društvu majci osobito kada to društvo kći, iako ima zasebnu pravnu osobnost, ne donosi samostalne odluke o svom ponašanju na tržištu nego uglavnom provodi upute koje je dobilo od društva majke, uzimajući u obzir gospodarske, organizacijske i pravne veze između tih dvaju pravnih subjekata. Naime, budući da u takvoj situaciji društvo majka i njegovo društvo kći čine dio iste

gospodarske jedinice, a time su i samo jedan poduzetnik u smislu članka 81. UEZ-a, Komisija može donijeti odluku kojom izriče kazne društvu majci a da ne mora utvrditi osobnu umiješanost tog društva u povredi.

- 41 Iz ustaljene sudske prakse također proizlazi da u specifičnoj situaciji kada društvo majka drži sav ili gotovo sav kapital svojega društva kćeri koje je povrijedilo pravila tržišnog natjecanja Unije postoji oboriva pretpostavka prema kojoj spomenuto društvo majka stvarno izvršava takav odlučujući utjecaj nad društvom kćeri (presuda Eni/Komisija, EU:C:2013:289, t. 47.).
- 42 U takvoj situaciji dovoljno je da Komisija dokaže da sav ili gotovo sav kapital društva kćeri drži njezino društvo majka kako bi se moglo smatrati da društvo majka stvarno izvršava odlučujući utjecaj na trgovačku politiku tog društva kćeri. Komisija će zatim moći smatrati društvo majku solidarno odgovornim za plaćanje novčane kazne izrečene njezinoj podružnici osim ako to društvo majka, na kojem je teret obaranja te pretpostavke, ne pruži dovoljno dokaza da njezino društvo kći samostalno postupuje na tržištu (vidjeti presude Akzo Nobel i dr./Komisija, C-97/08 P, EU:C:2009:536, t. 61. i Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, EU:C:2011:620, t. 57.).
- 43 Usto, u specifičnom slučaju holding društva koje drži sav ili gotovo sav kapital međudruštva, koje zatim drži sav ili gotovo sav kapital društva kćeri unutar svoje grupe koje je počinilo povredu pravila Unije o tržišnom natjecanju, također postoji oboriva presumpcija prema kojoj to holding društvo izvršava odlučujući utjecaj na ponašanje međudruštva, a posredno putem tog društva i na ponašanje navedenog društva kćeri (vidjeti u tom smislu presudu Eni/Komisija, EU:C:2013:289, t. 48. i 49. i navedenu sudsku praksu).
- 44 U konkretnom predmetu, kako je Opći sud utvrdio u točki 63. pobijane presude, nesporno je da je tijekom cijelog trajanja dotične povrede Eni dijelom izravno, dijelom neizravno držao 99,93% do 100% kapitala društava koja se unutar grupe bave djelatnošću CR-a, a to su EniChem Elastomeri, EniChem i Polimeri Europa, sada Versalis. Slijedom toga, presumpcija koja se spominje u točkama 41. i 43. ove presude može se primijeniti na Eni.
- 45 Kada je riječ o elementima na koje se pozivaju Versalis i Eni, valja utvrditi da ih je Opći sud ispitao u točkama 66. do 72. pobijane presude. Obrazloženje te presude ne ostavlja nimalo prostora za dvojbe u pogledu razloga zbog kojih je Opći sud donio svoju odluku o tom pitanju i, slijedom toga, omogućuje Sudu da provede svoj nadzor. Prema tome, pobijana presuda u tom pogledu nema nikakav nedostatak u obrazloženju. Stoga Opći sud u točki 73. pobijane presude nije počinio povredu koja se tiče prava kada je zaključio da Versalis i Eni nisu uspjeli oboriti presumpciju odlučujućeg utjecaja Enija nad svojim društvima kćerima EniChem Elastomeri, EniChem i Polimeri Europa, sada Versalis, jer nije pružio dovoljno dokaza da njegova društva kćeri samostalno postupaju na predmetnom tržištu.
- 46 Suprotno tvrdnjama Versalisa i Enija, navedeno utvrđenje Općeg suda ne znači zapravo to da se presumpciju stvarnog, odlučujućeg utjecaja smatra neoborivom predmnijevom. Naime, činjenica da je teško podnijeti protudokaz potreban za opovrgavanje te pretpostavke ne podrazumijeva, sama po sebi, da je pretpostavka neoboriva, osobito ako su subjekti prema kojima je ta pretpostavka upravljena u najboljem položaju da pronađu taj dokaz u vlastitom području djelatnosti (vidjeti presudu Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, EU:C:2011:620, t. 70.).
- 47 Slijedom toga, ne može se prihvatiti žalbeni razlog koji se temelji na navodu da je Opći sud, priznavši toj presumpciji neoborivi karakter, povrijedio načela osobne odgovornosti i kazne, pretpostavke nedužnosti i prava na obranu.
- 48 Stoga valja odbiti prvi žalbeni razlog Versalisa i Enija kao neosnovan.

Drugi žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 49 Drugim žalbenim razlogom koji se odnosi na točke 94., 95. i 97. pobijane presude, a temelji se na povredi načela osobne odgovornosti, Versalis i Eni prigovaraju Općem sudu da je pripisivanjem Versalisu povrede koju je počinilo društvo [*povjerljivo*], ranije EniChem, pogrešno primijenio mjerodavnu sudsku praksu Suda i da nije dovoljno obrazložio odbijanje njihovih argumenata.
- 50 Pozivajući se na presude ETI i dr. (C-280/06, EU:C:2007:775) i ThyssenKrupp Nirosta/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2011:191), Versalis i Eni u biti tvrde da je Sud dopustio odstupanje od načela osobne odgovornosti samo iznimno i pod specifičnim pretpostavkama koje nisu ispunjene u konkretnom predmetu. U tom pogledu osobito ističu da [*povjerljivo*], ranije EniChem, nije prestao postojati kao pravni i gospodarski subjekt. Također ističu da obrazloženje pobijane presude nije dovoljno.
- 51 Komisija podsjeća da je opasnost od toga da bi [*povjerljivo*], ranije EniChem, mogao postati društvo „ljuštura“, kako je utvrđeno u točki 95. pobijane presude, činjenični element koji Sud nije ovlašten preispitivati. Dodaje da Sud ni na koji način nije ograničio odgovornost društva preuzimatelja na situacije u kojima društvo prenositelj potpuno prestaje s gospodarskom djelatnošću. U skladu sa sudskom praksom Suda kako proizlazi iz presude Aalborg Portland i dr./Komisija (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6) i ETI i dr. (EU:C:2007:775), za utvrđivanje odgovornosti društva preuzimatelja odlučno je postojanje „strukturne povezanosti“ između društva prenositelja i društva preuzimatelja koja su u istoj grupi.

Ocjena Suda

- 52 Drugi žalbeni razlog Versalisa i Enija u predmetu C-123/13 P odnosi se na pitanje pravnog sljedništva društava. Kako je Sud podsjetio u točki 51. presude Versalis/Komisija (C-511/11 P, EU:C:2013:386), prema ustaljenoj sudskoj praksi pravo Unije u području tržišnog natjecanja pokriva djelatnosti poduzetnika i pojam poduzetnika obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegovog financiranja. Kada takav subjekt povrijedi pravila tržišnog natjecanja, on prema načelu osobne odgovornosti odgovara za tu povredu.
- 53 Sud je već izrazio stajalište prema kojem, kada dva subjekta čine isti gospodarski subjekt, činjenica da subjekt koji je počinio povredu i dalje postoji sama po sebi ne sprječava sankcioniranje subjekta na koji je ovaj prenio svoje gospodarske djelatnosti. Takvo određivanje sankcije posebno je dopušteno ako su ti subjekti bili pod kontrolom iste osobe te su s obzirom na njihovu usku povezanost kako u gospodarskom tako i u organizacijskom smislu uglavnom primjenjivale iste poslovne smjernice (vidjeti presude ETI i dr., EU:C:2007:775, t. 48. i 49. i navedenu sudsku praksu, kao i Versalis/Komisija, EU:C:2013:386, t. 52.).
- 54 U točkama 91. i 92. pobijane presude Opći sud je podsjetio na veze koje su postojale između društava koja su jedno za drugim bila zadužena za djelatnost CR-a unutar grupe kao i to da ih je Eni kao društvo majka izravno ili neizravno držalo u omjeru većem od 99,9% temeljnog kapitala svih tih društava. S obzirom na te elemente, Opći sud je u točki 93. pobijane presude pravilno zaključio da je postojao ekonomski kontinuitet između društva prenositelja koje je uključeno u zabranjeni sporazum, to jest društva EniChem, sada [*povjerljivo*], i društva preuzimatelja, to jest društva Polimeri Europa, sada Versalis.

- 55 Opći sud je nadalje u točki 95. pobijane presude izrazio stajalište prema kojem postoji opasnost od toga da bi prvotni nositelj djelatnosti CR-a u grupi Eni, u konkretnom slučaju EniChem, sada [*povjerljivo*], mogao postati društvo „ljuštura“ nakon internog restrukturiranja navedene grupe te da bi u tom slučaju sankcija koja mu je izrečena na temelju kartelnog prava ostala bez ikakvog učinka. Riječ je o ocjeni činjenica koju Sud nije ovlašten preispitati u okviru žalbenog postupka.
- 56 Uzimajući u obzir ta razmatranja, Opći sud nije učinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 98. pobijane presude utvrdio da je Komisija bila u pravu kada je sva kažnjiva ponašanja EniChem, sada [*povjerljivo*], pripisala društvu Polimeri Europa, sada Versalis, unatoč činjenici da društvo [*povjerljivo*] i dalje postoji.
- 57 Navedeno utvrđenje ne može dovesti u pitanje činjenica da je Sud u točki 144. presude ThyssenKrupp Nirosta/Komisija (EU:C:2011:191) zauzeo stajalište prema kojem se u situaciju opisanu u točki 53. ove presude ubraja i slučaj u kojem je počinitelj povrede prestao postojati kao pravni i gospodarski subjekt pa bi sankcija koja je izrečena poduzetniku koji više ne obavlja gospodarske djelatnosti mogla ostati bez preventivnog učinka, s obzirom na to da iz te presude ne proizlazi baš da je pripisivanje povrede subjektu koji nije počinitelj ograničeno samo na slučajeve u kojima bi primjena sankcije na društvo počinitelja povrede ostalo bez preventivnog učinka (vidjeti presudu Versalis/Komisija, EU:C:2013:386, t. 55.).
- 58 Naime, u presudi ETI i dr. (EU:C:2007:775), na koju se Sud izričito pozvao u točki 144. presude ThyssenKrupp Nirosta/Komisija (EU:C:2011:191), Sud je presudio da je Komisija bila u pravu kada je dotičnu povredu pripisala društvu koje nije bilo počinitelj kažnjivih radnji u situaciji u kojoj je subjekt počinitelj povrede nastavio postojati kao gospodarski subjekt na drugim tržištima (vidjeti presudu ETI i dr., EU:C:2007:775, t. 45.). Sud je tu ocjenu utemeljio na činjenici da je u dotičnim društvima u vrijeme odvijanja kažnjivog ponašanja udjele držao isti javni subjekt (vidjeti presude ETI i dr., EU:C:2007:775, t. 50. i Versalis/Komisija, EU:C:2013:386, t. 56.).
- 59 Također valja utvrditi da, protivno onom što tvrde Versalis i Eni, opseg primjene presude ETI i dr. (EU:C:2007:775) nije ograničen na slučajeve u kojima nad dotičnim subjektima kontrolu ima javni subjekt. Naime, u točki 44. te presude Sud je pobliže istaknuo da je irelevantno što do prijenosa djelatnosti nije došlo na temelju odluke pojedinca, nego zakonodavca u kontekstu privatizacije. Sud je zato ocijenio da eventualne sumnje u pogledu pripisivanja povrede subjektu koji je pravni sljednik mogu postojati u situaciji u kojoj, svakako, kontrolu izvršava tijelo javne vlasti, što je Sud otklonio. Nasuprot tomu, nikakve sumnje u pogledu pripisivanja takve povrede ne može biti u situaciji u kojoj kao u konkretnom predmetu kontrolu izvršava trgovačko društvo privatnog prava (vidjeti presudu Versalis/Komisija, EU:C:2013:386, t. 57.).
- 60 Uzimajući u obzir ta razmatranja, Opći sud dakle nije počinio povredu koja se tiče prava kada je zaključio da je Komisija sva predmetna protutržišna ponašanja mogla valjano pripisati Versalisu.
- 61 Kada je riječ o navodnom nedostatku obrazloženja, Opći sud je u točkama 89. do 98. pobijane presude detaljno izložio razloge zbog kojih je tužbeni razlog, koji je u pogledu neuračunavanja tih ponašanja Versalisu istaknut u prvostupanjskom postupku, smatrao neosnovanim. Obrazloženje te presude ne ostavlja nimalo prostora za sumnje u pogledu razloga na temelju kojih je Opći sud donio svoju odluku o tom pitanju i, slijedom toga, omogućuje Sudu da provede svoj nadzor. Prema tome, pobijana presuda u tom pogledu nema nikakav nedostatak u obrazloženju.
- 62 Budući da nijedan od argumenata koji se odnose na drugi žalbeni razlog Versalisa i Enija nije bio uspješan, valja odbiti taj žalbeni razlog kao neosnovan.

Treći žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 63 U okviru trećeg žalbenog razloga Versalis i Eni prigovaraju da je Opći sud pogrešno i proturječno primijenio načelo sudske prakse koje se odnosi na nužno izričito distanciranje od kartela radi neuračunavanja povrede kao i da je povrijedio načelo *in dubio pro reo* kada je u točki 173. pobijane presude utvrdio da je EniChem, sada [povjerljivo], sudjelovao na sastanku od 12. ili 13. lipnja 1993. u Firenci i, u točki 183. iste presude, da su sastanci tijekom 2002. na kojima je sudjelovalo društvo Polimeri Europa, sada Versalis imali protutržišni karakter. Isto tako, Opći sud je navodno iskrivio dokaze kada je utvrdio, kako navodi Komisija, da su dva sastanka tijekom 2002. imala protutržišni karakter. Slijedom toga, time što je smatrao da su EniChem i Polimeri Europa sudjelovali u kartelu tijekom cijelog njegovog trajanja, to jest između svibnja 1993. i svibnja 2002. Opći sud ne samo da je pogriješio u ocjeni nego je također propustio izvršiti sudski nadzor u pogledu merituma.
- 64 Komisija tvrdi da argumenti Enija i Versalisa imaju za cilj dovesti u pitanje činjenične ocjene Općeg suda pa stoga treba utvrditi da je žalbeni razlog nedopušten.

Ocjena Suda

- 65 Valja utvrditi da navedenim žalbenim razlogom Versalis i Eni osporavaju činjenična utvrđenja i ocjene koje, osim u slučaju iskrivljenja dokaza, nisu pravno pitanje koje kao takvo podliježe nadzoru Suda.
- 66 Kada je riječ o prigovoru koji se odnosi na iskrivljenje dokaza, nameće se zaključak da Versalis i Eni nisu istaknuli da ih je Opći sud očito iskrivio.
- 67 Zato valja utvrditi da je treći žalbeni razlog nedopušten.

Četvrti žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 68 Četvrtim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točku 239. i sljedeće točke pobijane presude, Versalis i Eni tvrde da je Opći sud povrijedio pravo Unije tako što je propustio primijetiti pogreške koje je Komisija počinila prilikom utvrđivanja osnovnog iznosa kazne u smislu Smjernica iz 2006.
- 69 Na prvom mjestu Općem sudu prigovaraju da pobijana presuda ima nedostatke u obrazloženju jer ne odgovara na pritužbe istaknute tijekom prvostupanjskog postupka. Nadalje, Opći sud je navodno povrijedio načelo proporcionalnosti i jednakog postupanja tako što je propustio dati meritornu ocjenu u pogledu toga je li Komisija na temelju činjenica koje su joj iznesene poštovala načelo pravičnosti, proporcionalnosti i jednakog postupanja prilikom utvrđivanja osnovnog iznosa kazne s obzirom na težinu povrede i dodatnog iznosa.
- 70 Na drugom mjestu, Versalis i Eni prigovaraju da je Opći sud povrijedio načela proporcionalnosti i jednakog postupanja tako što nije odgovorio na njihov žalbeni razlog koji su istaknuli na raspravi, a odnosi se na činjenicu da Komisija nije primijenila točku 18. Smjernica iz 2006.
- 71 Na trećem mjestu, prigovaraju da Opći sud za izračun osnovnog iznosa kazne nije uzeo u obzir broj godina koji odgovara trajanju povrede kako proizlazi iz elemenata na koje su se pozivali u okviru trećeg žalbenog razloga u predmetu C-123/13 P.

72 Prije svega, Komisija tvrdi da je četvrti žalbeni razlog u ovom predmetu neprecizan i ponavlja argumente istaknute u prvostupanjskom postupku. Nadalje, određeni prigovori Versalisa i Enija odnose se na ocjenu činjeničnih elemenata. Na kraju, oni tijekom prvostupanjskog postupka nisu istaknuli nijedan specifičan tužbeni razlog koji bi se ticao primjene točke 18. Smjernica iz 2006. za izračun kazni. Kada je riječ o trajanju povrede, Komisija smatra da se Općem sudu ne može prigovoriti da je počinio ijednu pogrešku.

Ocjena Suda

73 Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 35. svoga mišljenja, prvi prigovor Versalisa i Enija nedopušten je jer se njime ne napada pobijana presuda, nego se upućuje na argumente istaknute tijekom prvostupanjskog postupka.

74 I drugi prigovor je nedopušten jer Versalis i Eni nisu dokazali da su pred Općim sudom istaknuli tužbeni razlog koji se odnosi na činjenicu da Komisija nije primijenila točku 18. Smjernica iz 2006.

75 Treći prigovor koji se temelji na pretpostavci prihvatanja drugog žalbenog razloga u predmetu C-123/13 P valja odbiti.

76 Slijedom toga, valja utvrditi da je četvrti žalbeni razlog u navedenom predmetu dijelom nedopušten i dijelom neosnovan.

Prvi žalbeni razlog u predmetu C-93/13 P

Argumentacija stranaka

77 U okviru prvog žalbenog razloga Komisija napada točke 272. do 275. pobijane presude, koje glase:

„272 Međutim, u konkretnom predmetu, nameće se zaključak da Komisija, u okviru predmeta koji se navode u [spornoj] odluci radi dokaza o tome da je Eni ponovio povredu, to jest predmeta koji su doveli do odluka Polipropilen i PVC II (vidjeti t. 257. [pobijane presude]) (vidjeti bilješku br. 517 [sporne] odluke), nije ni tvrdila niti je dokazala da društva kojima su te odluke upućene, to jest [Anic] i EniChem, nisu samostalno određivala o tome kako će se ponašati na predmetnom tržištu tijekom utvrđenih razdoblja trajanja povrede te da sa svojim društvom majkom Eni čine jedinstveni gospodarski subjekt, a time i jedinstvenog poduzetnika u smislu članaka 81. i 82. UEZ-a. Naime, Komisija je utvrdila povredu samo u odnosu na društva kćeri, a ne i u odnosu na društvo majku. Kako su tužitelji istaknuli, a Komisija nije izrazila neslaganje, Eni nije bio saslušan u okviru upravnog postupka koji je doveo do donošenja tih odluka.

273 Načelo poštovanja prava na obranu ipak isključuje mogućnost da se dopuštenom smatra odluka kojom bi Komisija nekom poduzetniku izrekla kaznu u području tržišnog natjecanja a da ga prije toga ne obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama koje mu se stavljaju na teret. Također je bitno da se u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama navodi u kojem se svojstvu pravnoj osobi navedene činjenice stavljaju na teret (presuda Papierfabrik August Koehler i dr./Komisija [C-322/07 P, C-327/07 P i C-338/07 P, EU:C:2009:500], t. 37. i 39., i presuda [Akzo Nobel i dr./Komisija, EU:C:2009:536], t. 57.).

274 Stoga se ne može dopustiti da Komisija, u okviru utvrđivanja otegotne okolnosti ponavljanja povrede u pogledu Enija, može smatrati da je Eni odgovoran za raniju povredu za koju mu nije bila izrečena kazna odlukom Komisije, i prilikom čijeg utvrđivanja Eniju nije upućena obavijest o

preliminarno utvrđenim činjenicama tako da mu nije bilo moguće iznijeti svoje argumente radi osporavanja eventualnog postojanja gospodarske jedinice s drugim poduzetnicima - Anic i EniChem u konkretnom predmetu – u trenutku ranije povrede.

275 Slijedom toga, povreda utvrđena člankom 1. [sporne] odluke ne može se smatrati ponavljanjem povrede Enija.“

- 78 Napadajući točke 273. i 274. pobijane presude, Komisija prigovara da je Opći sud povrijedio pravna načela u vezi s ostvarivanjem prava na obranu tako što je smatrao da ta načela zahtijevaju da je radi utvrđenja otegotne okolnosti ponavljanja povrede u pogledu Enija potonje društvo trebalo biti adresat obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u vezi s prethodnom povredom kao i odluke o utvrđivanju te povrede.
- 79 Prema shvaćanju Komisije pravo na obranu je zajamčeno ako u trenutku kada objavi namjeru da utvrdi ponavljanje povrede strankama omogući da dokažu da pretpostavke ponavljanja povrede nisu ispunjene. Ona ističe da je u konkretnom predmetu Eni imao mogućnost oboriti presumpciju kontrole nad svojim društvom kćeri.
- 80 U drugom dijelu navedenog žalbenog razloga, koji se više odnosi na točku 274. pobijane presude, Komisija tvrdi da utvrđenje ponavljanja povrede nužno ne pretpostavlja da je društvu majci prethodno određena novčana kazna, nego da je samo utvrđena prethodna povreda. Prema njezinom mišljenju, dovoljno je utvrditi da je društvo majka s društvom kćeri, koje gotovo u cijelosti kontrolira, bilo jedinstveni poduzetnik koji je počinio novu povredu i u pogledu koje je opravdano povišenje zbog ponavljanja povrede. Kako bi se ocijenilo je li poduzetnik snosio posljedice prvog utvrđenja povrede, trebalo bi uzeti u obzir sklonost tog gospodarskog subjekta za počinjenje nove povrede, a ne društava od kojih je sastavljen s pojedinačnog gledišta.
- 81 Komisija tvrdi da obrazloženje Općeg suda sa sobom nosi opasnost utjecaja na Komisijine aktivnosti u suzbijanju povreda jer bi ona bila dužna sustavno upućivati obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama svim društvima od kojih je sastavljen poduzetnik umiješan u prethodnu povredu, neovisno o tome je li im u razmatranom slučaju potrebno izreći kaznu. Nadalje, nedopustivo je da se otegotna okolnost ponavljanja povrede ne primjenjuje na društva od kojih je sastavljen takav poduzetnik isključivo na temelju organizacijske strukture grupe kojoj ta društva pripadaju.
- 82 Versalis i Eni tvrde da Komisijin prvi žalbeni razlog treba odbiti. Tvrde da Eni nije nikada bio saslušan niti uključen u postupke koji su doveli do odluka „polipropilen“ i „PVC II“ pa smatraju da nije opravdano isticati da je Eni, u okviru postupka koji je prethodio spornoj odluci, mogao pružiti elemente koji bi oborili presumpciju Enijevog odlučujućeg utjecaja na Anic i EniChem, sada [povjerljivo], i to za razdoblja iz vremena postupaka koji su davno zaključeni, a doveli su do odluka „polipropilen“ i „PVC II“.
- 83 Usto, činjenica da Komisija nije uključila Eni u navedene postupke upućuje na to da je Komisija smatrala da je okolnost kontrole društva majke na razini 100% kapitala umiješanog društva kćeri u tom pogledu irelevantna. Versalis i Eni ponavljaju da je to što je društvo majka držalo ukupni kapital društva kćeri bilo dakle nedovoljno kako bi se utvrdio odlučujući utjecaj tog društva te da je Komisija morala dokazati da je Eni stvarno izvršavao takav utjecaj nad društvima Anic i EniChem.
- 84 Versalis i Eni također tvrde da je današnji Eni potpuno drugo društvo od onoga koje je bio u vrijeme donošenja odluka „polipropilen“ i „PVC II“, kada je bio subjekt javnog prava pod nadzorom i upravljanjem talijanske vlade kako bi talijanskoj državi omogućio da upravlja svojim udjelima u određenim sektorima za koje se smatralo da su od nacionalnog interesa.

85 Kada je riječ o drugom dijelu Komisijinog prvog žalbenog razloga, Versalis i Eni tvrde da Komisija pogrešno shvaća točku 274. pobijane presude. Prema njihovom shvaćanju, Opći sud ne upućuje na sankciju u smislu novčane kazne, nego više u smislu neodgovornosti Enija u okviru odluka „polipropilen“ i „PVC II“, s obzirom na to da nije bio među kažnjenim poduzetnicima.

Ocjena Suda

86 Komisijin prvi žalbeni razlog odnosi se na otegotnu okolnost ponavljanja povrede koja je utvrđena protiv Enija na temelju osude Anica i EniChema odlukama „polipropilen“ i „PVC II“ zbog njihovog sudjelovanja u zabranjenim sporazumima.

87 Kako proizlazi iz točke 28. Smjernica iz 2006. i sudske prakse Suda, pojam ponavljanja povrede podrazumijeva da je poduzetnik nastavio s istom ili sličnom povredom ili da ju je ponovio nakon što je Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja utvrdilo da je taj poduzetnik prekršio odredbe članka 81. ili članka 82. UEZ-a (vidjeti u tom smislu presudu Groupe Danone/Komisija, C-3/06 P, EU:C:2007:88, t. 40. i 41.).

88 U tom pogledu valja podsjetiti da se pravo Unije u području tržišnog natjecanja odnosi na djelatnosti poduzetnika te da pojam poduzetnika obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegovog financiranja (vidjeti presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, EU:C:2009:536, t. 54. i navedenu sudsku praksu).

89 Kada takav gospodarski subjekt povrijedi pravila tržišnog natjecanja, dužan je prema načelu osobne odgovornosti odgovarati za tu povredu. Slijedom toga, povreda prava Unije u području tržišnog natjecanja mora se nedvojbeno pripisati pravnoj osobi kojoj se mogu izreći kazne, te se toj osobi mora uputiti obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama (vidjeti u tom smislu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, EU:C:2009:536, t. 56. i 57. kao i navedenu sudsku praksu).

90 Kada je riječ o ponašanju društva kćeri, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 40. ove presude, to ponašanje može se radi primjene članka 81. UEZ-a pripisati društvu majci kada društvo majka i njegovo društvo kći čine dio iste gospodarske jedinice, a time čine i samo jednog poduzetnika u smislu tog članka.

91 Stoga da bi se u pogledu društva majke utvrdilo otegotnu okolnost ponavljanja povrede nije potrebno da su se protiv njega već vodili postupci u kojima je došlo do obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama i odluke. U tu svrhu bitno je, ponajprije, da je ranije utvrđena prva povreda do koje je došlo postupcima društva kćeri s kojim je to društvo majka, umiješano u drugu povredu, već u trenutku prve povrede tvorilo jednog poduzetnika u smislu članka 81. UEZ-a.

92 Cilj kažnjavanja ponašanja suprotnih pravilima tržišnog natjecanja i sprječavanja ponavljanja takvih ponašanja pomoću odvratajućih sankcija (vidjeti presudu ETI i dr., EU:C:2007:775, t. 41. i navedenu sudsku praksu) bio bi ugrožen ako bi neki poduzetnik, koji uključuje i neko društvo kći odgovorno za prvu povredu, promjenom pravne strukture, i to osnivanjem novih društava kćeri protiv kojih se nije mogao voditi postupak zbog prve povrede, mogao onemogućiti ili osobito otežati, a time i izbjeći primjenu sankcije za ponavljanje povrede.

93 Dakako, kao što je Opći sud rekao u pobijanoj presudi, mora se poštovati pravo na obranu pravne osobe kojoj se stavlja na teret ponavljanje povrede. Međutim ta obveza ne zahtijeva, kako je Opći sud u točki 274. pobijane presude pogrešno izjavio, da je toj pravnoj osobi u okviru postupaka pokrenutih zbog prve povrede bilo omogućeno osporavati činjenicu da je s drugim, također optuženim subjektima bila dio iste gospodarske jedinice. Bitno je samo to da se toj pravnoj osobi osigura mogućnost da se brani u trenutku kada joj se ponavljanje povrede stavlja na teret.

- 94 U tom pogledu, valja podsjetiti da je poštovanje prava na obranu u svakom postupku koji može dovesti do izricanja sankcija, a osobito novčanih kazni ili periodičnih penala, temeljno načelo prava Unije koje se mora potpuno poštovati čak i u postupku koji ima upravno-pravni karakter (presude Hoffmann-La Roche/Komisija, 85/76, EU:C:1979:36, t. 9.; ARBED/Komisija, C-176/99 P, EU:C:2003:524, t. 19., kao i Papierfabrik August Koehler i dr./Komisija, EU:C:2009:500, t. 34.).
- 95 U okviru postupka zbog povrede pravila tržišnog natjecanja, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama je bitno postupovno jamstvo u tom smislu (vidjeti u tom smislu presude Musique Diffusion française i dr./Komisija, 100/80 do 103/80, EU:C:1983:158, t. 10., kao i Papierfabrik August Koehler i dr./Komisija, EU:C:2009:500, t. 35.).
- 96 Kada Komisija nekoj pravnoj osobi namjerava pripisati povredu prava tržišnog natjecanja i staviti joj na teret ponavljanje povrede, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama mora sadržavati sve elemente na temelju kojih se ta osoba može braniti. Ako je potonje društvo društvo majka kojemu se na teret stavlja otegotna okolnost ponavljanja povrede na temelju protutržišnog ponašanja koje je Komisija utvrdila kod jednog od njezinih društava kćeri, ali zbog kojeg tom društvu majci prije navedene obavijesti nije bila upućena odluka kojom se utvrđuje prva povreda, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama koja se upućuje potonjem društvu mora sadržavati elemente koji opravdavaju zaključak da su ispunjene pretpostavke ponavljanja povrede i koji, osobito, dokazuju da je navedena pravna osoba u trenutku prve povrede tvorila jedinstvenog poduzetnika s društvom u odnosu na koje je utvrđena prva povreda. S tim u svezi, Komisija je dužna dokazati da je pravna osoba obuhvaćena drugom povredom već u trenutku prve povrede izvršavala odlučujući utjecaj nad društvom kćeri umiješanom u prvu povredu.
- 97 Protivno onome što tvrdi Eni, razdoblje između prve povrede pravilâ tržišnog natjecanja i druge povrede načelno ne onemogućuje stavljanje na teret otegotne okolnosti ponavljanja povrede pravnoj osobi protiv koje se nije vodio postupak povodom prve povrede. Međutim, Komisija je prilikom svoje ocjene sklonosti poduzetnika kršenju pravilâ tržišnog natjecanja dužna uzeti u obzir vrijeme koje je proteklo između dvije povrede (vidjeti u tom smislu presudu Lafarge/Komisija, C-413/08 P, EU:C:2010:346, t. 70.). Štoviše, kada sudovi Europske unije ispituju je li poštovano načelo prava na obranu, dužni su uzeti u obzir sve okolnosti konkretnog predmeta, a osobito eventualne poteškoće u dokazivanju s obzirom na vrijeme koje je proteklo od prve povrede ili strukturni razvoj unutar poduzetnika ili pak razvoj pravnih pravila koja se primjenjuju u području tržišnog natjecanja.
- 98 Nadalje, bitno je naglasiti da Komisija mora utvrditi da su ispunjene sve pretpostavke ponavljanja povrede kako u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama tako i u odluci. Zato kada Komisija izriče kaznu nekom društvu zbog povrede pravila Unije u području tržišnog natjecanja i kada prilikom izračuna novčane kazne primjenjuje koeficijent kako bi vodila računa o činjenici da je to isto društvo već ranije sudjelovalo u povredi pravilâ tržišnog natjecanja, dužna je u odluci kojom izriče navedenu kaznu dati objašnjenje na temelju kojeg sudovi Unije kao i to društvo mogu shvatiti u kojem je svojstvu i u kojoj mjeri to društvo bilo uključeno u raniju povredu. Osobito ako Komisija smatra da je navedeno društvo dio poduzetnika kojemu je bila upućena odluka povodom ranije povrede, ona mora u dovoljnoj mjeri obrazložiti tu tvrdnju (presude Eni/Komisija, EU:C:2013:289, t. 129. i Versalis/Komisija, EU:C:2013:386, t. 142.).
- 99 Kada je riječ o otegotnoj okolnosti ponavljanja povrede koja se stavlja na teret Eniju, bez potrebe za ispitivanjem obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama, dovoljno je utvrditi da se samo u uvodnoj izjavi 540. sporne odluke navodi činjenica da je EniChem već bio adresat ranijih odluka koje su se odnosile na tajne djelatnosti, i to upućivanjem na bilješku u kojoj se citira Odluka „polipropilen“, „u kojoj je [Komisija] utvrdila da je [Anic], društvo kći grupe ENI, sudjelovalo u kartelu“, kao i Odluka „PVC II“, „u kojoj je [Komisija] utvrdila da je [EniChem] sudjelovalo u kartelu“. U navedenoj uvodnoj izjavi kaže se nadalje da je Eni ponovio povredu, bez ikakvog drugog obrazloženja.

- 100 Međutim, budući da je Odluka „polipropilen“ upućena, među ostalim, Anicu, a Odluka „PVC II“, među ostalim, EniChemu, nameće se zaključak da se iz informacija u spornoj odluci, a koje se navode u prethodnoj točki ove presude, uopće ne može shvatiti u kojem je svojstvu i u kojoj mjeri Eni, koji se ne nalazi na popisu adresata ni Odluke „polipropilen“ ni Odluke „PVC II“, bio uključen u povrede utvrđene tim odlukama.
- 101 Budući da sporne odluke očito ne sadrže nikakvo obrazloženje na temelju kojega bi se Eni mogao braniti i na temelju kojega bi sudovi Unije mogli provesti svoj nadzor, valja u pogledu Enija odbiti otegotnu okolnost ponavljanja povrede.
- 102 Na temelju svih tih razmatranja proizlazi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 274. pobijane presude nabrojio pretpostavke ponavljanja povrede. Međutim, budući da je odluka Općeg suda, kojom je u pogledu Enija u točki 275. pobijane presude otklonjena otegotna okolnost ponavljanja povrede, osnovana na temelju drugih razloga, ta pogreška nije takva da bi morala dovesti do ukidanja navedene odluke kao i posljedica koje je Opći sud primijenio na iznos novčane kazne, već je obrazloženje potrebno zamijeniti novim (vidjeti u tom smislu presudu FIAMM i dr./Vijeće i Komisija, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, t. 187. i navedenu sudsku praksu).
- 103 Stoga valja odbiti prvi žalbeni razlog u predmetu C-93/13 P.

Peti žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 104 Petim žalbenim razlogom Versalis i Eni tvrde da je Opći sud povrijedio pravila prava Unije u području ponavljanja povrede tako što je u točkama 278. do 280. pobijane presude potvrdio da se otegotna okolnost ponavljanja povrede može primijeniti na Versalis te da je opravdana s obzirom na sljedništvo društva Polimeri Europa u odnosu na EniChem u gospodarskom smislu, sada [*povjerljivo*], koji je sudjelovao u povredi koja je utvrđena Odlukom „PVC II“. Usto tvrde da je Opći sud u točki 276. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava tako što je zadržao solidarnu odgovornost Enija za plaćanje novčane kazne, uključujući i dio te kazne koji se odnosi na otegotnu okolnost ponavljanja povrede.
- 105 Na prvom mjestu, pozivaju se na nedostatnost obrazloženja u pogledu povezanosti poduzetnika odgovornih za različite povrede. Na drugom mjestu, osporavaju primjenu kriterija gospodarske sukcesije. Na trećem mjestu, tvrde da je Opći sud prekoračio granice svoje nadležnosti kada je potvrdio primjenu otegotne okolnosti ponavljanja povrede drukčijim obrazloženjem od Komisijinog. Na četvrtom mjestu, pozivajući se na položaj Bayera opisan u točki 367. pobijane presude, tvrde da je Opći sud povrijedio načelo jednakog postupanja kada je postotak smanjenja povišenja kazne na temelju otegotne okolnosti ponavljanja povrede utvrdio samo u iznosu od 10%. Na petom mjestu, Versalis i Eni smatraju da je Opći sud, kada je riječ o Enijevoj solidarnoj obvezi plaćanja tog povišenja, povrijedio obvezu obrazlaganja te da se udaljio od sudske prakse Suda ustanovljene presudom Arkema/Komisija (C-520/09 P, EU:C:2011:619), u kojoj je utvrdio da društvo majka koje s društvom kćeri odgovornim za povredu pravila tržišnog natjecanja čini jednu poduzetničku jedinicu solidarno ne odgovara za dio novčane kazne koji se odnosi na ponavljanje povrede društva kćeri jer to društvo majka u vrijeme počinjenja prve povrede s tim društvom kćeri nije činilo jednu gospodarsku jedinicu.
- 106 Komisija tvrdi da ovi prigovori nisu osnovani.

Ocjena Suda

- 107 Ovaj žalbeni razlog tiče se otegotne okolnosti ponavljanja povrede koja je utvrđena u odnosu na Versalis na temelju osude EniChema Odlukom „PVC II“. U okviru ispitivanja trećeg tužbenog razloga tužiteljâ u prvostupanjskom postupku, na koje Opći sud upućuje u točki 278. pobijane presude, Opći sud je dovoljno opisao povezanost između različitih pravnih osoba kojima se pripisuju povrede. Nadalje, iz ispitivanja drugog žalbenog razloga Versalisa i Enija u predmetu C-123/13 P proizlazi da se valjano moglo utvrditi kontinuitet poduzetnika između EniChema, sada [*povjerljivo*], i Polimeri Europa, sada Versalis. Nadalje, Opći sud nije prekoračio svoje ovlasti, nego se za zaključak o ispunjavanju pretpostavki ponavljanja povrede oslonio na elemente sporne odluke. Stoga prva tri prigovora nisu osnovana.
- 108 Budući da je ponavljanje povrede u odnosu na Versalis, ranije Polimeri Europa, utvrđeno samo na temelju jedne povrede koja se dogodila prije sporne odluke, Opći sud je u točki 367. pobijane presude pravilno ocijenio da je položaj Versalisa i Enija usporediv s položajem Bayera, u odnosu na koji je ponavljanje povrede također utvrđeno na temelju samo jedne povrede. Slijedom toga, četvrti prigovor nije osnovan.
- 109 Kada je riječ o petom prigovoru kojim se u pogledu Enija želi dovesti u pitanje primjena presumpcije utjecaja društva majke na društva kćeri uključena u povredu, taj prigovor se odnosi na prvi žalbeni razlog Versalisa i Enija. Međutim, iz točaka 40. do 45. ove presude proizlazi da je taj žalbeni razlog odbijen. Kada je riječ o presudi Arkema/Komisija (EU:C:2011:619), dovoljno je utvrditi da argument Versalisa i Enija polazi od pogrešnog tumačenja te presude u kojoj je Sud samo preispitao izračun novčane kazne na temelju Komisijinih odabira a da se nije osvrnuo na pretpostavke ponavljanja povrede.
- 110 Iz navedenih razmatranja proizlazi da peti žalbeni razlog Versalisa i Enija treba odbiti kao neosnovan.

Drugi žalbeni razlog u predmetu C-93/13 P

Argumentacija stranaka

- 111 U okviru drugog žalbenog razloga, koji se odnosi na točku 316. i sljedeće točke pobijane presude, Komisija osporava usporedbu koeficijenta koji je radi postizanja dovoljnog preventivnog učinka primijenjen prilikom utvrđivanja iznosa novčane kazne Versalisu i Eniju s koeficijentom koji je u spornoj odluci primijenjen na društvo Dow te smanjenje koeficijenta primijenjenog na Versalis i Eni na temelju povrede načela jednakog postupanja.
- 112 Komisija tvrdi da je Opći sud prekoračio granice svoje nadležnosti i da je povrijedio načelo dispozitivnosti, članak 21. Protokola o Statutu Suda Europske unije, kao i članak 44. stavak 1. i članak 48. stavak 2. Poslovnika Općeg suda, tako što je preispitao pravno pitanje u vezi s navodnom povredom načela jednakog postupanja u pogledu koeficijenta primijenjenog prilikom izračuna novčane kazne radi preventivnog učinka, iako Versalis i Eni nisu istaknuli to pitanje u tužbi.
- 113 Komisija ističe da su Versalis i Eni tužbom od Općeg suda zahtijevali da utvrdi nezakonitost primjene koeficijenta jer se njegovom veličinom krši načelo proporcionalnosti. Versalis i Eni podredno su zahtijevali smanjenje navedenog koeficijenta. Tek su tijekom rasprave pred Općim sudom spomenuli povredu načela jednakog postupanja. Opći sud je povrijedio gore navedene odredbe, a posebno načelo dispozitivnosti tako što je taj žalbeni razlog istaknuo po službenoj dužnosti.
- 114 Versalis i Eni osporavaju Komisijin drugi žalbeni razlog. Tvrde da su se na razliku između koeficijenata koji su radi preventivnog učinka primijenjeni prilikom utvrđivanja iznosa novčanih kazni različitim umiješanim poduzetnicima pozvali u prilog svom žalbenom razlogu koji se temelji na povredi načela

proporcionalnosti. Prema njihovom shvaćanju, načelo jednakog postupanja povezano je s načelom proporcionalnosti. Opći sud stoga nije po službenoj dužnosti primijenio novi žalbeni razlog. Komisija, uostalom, tijekom navedene rasprave nije prigovorila isticanju novog žalbenog razloga Versalisa i Enija.

- 115 Versalis i Eni također podsjećaju na sudsku praksu Suda u vezi s neograničenom nadležnošću Općeg suda.

Ocjena Suda

- 116 Kako je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 101. svoga mišljenja, Versalis i Eni su u više navrata, a osobito u tužbi u prvostupanjskom postupku prigovorili činjenici da je Komisija primijenila koeficijent radi preventivnog učinka veći od onoga koji je primijenila na druge poduzetnike. Tim prigovorom Versalis i Eni u biti ističu žalbeni razlog koji se temelji na povredi načela jednakog postupanja o čemu su dakle stranke raspravljale. Slijedom toga, Opći sud o tom žalbenom razlogu nije odlučio po službenoj dužnosti.
- 117 Stoga Komisijin drugi žalbeni razlog treba odbiti.

Treći žalbeni razlog u predmetu C-93/13 P

Argumentacija stranaka

- 118 U okviru trećeg žalbenog razloga, koji se odnosi na točke 323. do 325. pobijane presude, Komisija tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava u pogledu tumačenja i primjene načela jednakog postupanja u odnosu na koeficijent novčane kazne koji je primijenjen radi preventivnog učinka. Prema njezinom shvaćanju, pobijana presuda također ima nedostatak u obrazloženju. Opći sud je posebno zanemario Komisijinu diskrecijsku ovlast za utvrđivanje iznosa novčanih kazni s obzirom na relevantne okolnosti te je obvezuje da primijeni isključivo matematički izračun koeficijenta koji treba uzeti u obzir kod novčanih kazni Versalisa i Enija. Usto, Opći sud je počinio pogrešku kada je zatražio da povišenje kazne radi preventivnog učinka bude razmjerno ostvarenom prometu pojedinih umiješanih poduzetnika, a ne da koeficijenti ili novčane kazne na temelju primjene koeficijenata budu razmjerni ukupnom prometu tih poduzetnika.
- 119 Versalis i Eni tvrde da pod krinkom trećeg žalbenog razloga Komisija od Suda zahtijeva novu ocjenu koeficijenta koji je primijenjen radi preventivnog učinka. Slijedom toga, taj žalbeni razlog je nedopušten. Navedeni žalbeni razlog u svakom je slučaju neosnovan. Naime, Opći sud je postupio u okviru svoje neograničene nadležnosti i Komisija nije dokazala da se metodom koju je preporučio Opći sud postiže manji preventivni učinak nego metodom koju je predložila Komisija, a koja bi mogla imati neproporcionalne rezultate.

Ocjena Suda

- 120 Kako je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 105. svoga mišljenja Komisijin treći žalbeni razlog ne odnosi se na nužnost poštovanja načela jednakog postupanja prema različitim sudionicima kartela, nego na elemente koje treba uzeti u obzir kako bi se provjerila proporcionalnost izrečenih kazni. U tom pogledu, Opći sud oslonio se na elemente u spornoj odluci, detaljno je obrazložio svoju odluku i nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 325. pobijane presude ocijenio da odabir koeficijenta 1,4 nije bio primjeren s obzirom na razliku između ostvarenog prometa Enija i Dowa.
- 121 Navedeni žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Šesti žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 122 U okviru šestog žalbenog razloga Versalis i Eni tvrde da je Opći sud očito pogrešno primijenio članak 23. stavak 2. Uredbe br. 1/2003 kada je najveći iznos kazne utvrdio na drugi način, a ne na temelju prometa [*povjerljivo*], ranije EniChem.
- 123 Komisija smatra da je taj žalbeni razlog povezan s prvim i drugim žalbenim razlogom Versalisa i Enija.

Ocjena Suda

- 124 Navedeni žalbeni razlog temelji se na pretpostavci prihvaćanja prvog i drugog žalbenog razloga. Budući da su ta dva žalbena razloga odbijena, nema mjesta odlučivanju od šestom žalbenom razlogu Versalisa i Enija.

Sedmi žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 125 U okviru svog sedmog žalbenog razloga Versalis i Eni osporavaju to što je Opći sud odbio njihov deseti tužbeni razlog u prvostupanjskom postupku, koji se temeljio na prigovoru da Komisija nije uzela u obzir suradnju društva [*povjerljivo*] i Versalisa, koja se odvijala izvan područja primjene Obavijesti o suradnji iz 2002., kao i jedanaestog tužbenog razloga, koji se temeljio na izostanku smanjenja iznosa kazne na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002. Tvrde da Opći sud nije izvršio odgovarajući sudski nadzor te da je u svakom slučaju pogriješio u ocjeni i povrijedio svoju obvezu obrazlaganja kada je ocijenio da Komisija nije povrijedila načela pravičnosti, jednakog postupanja i zaštite legitimnih očekivanja prilikom ocjenjivanja te suradnje.
- 126 Versalis i Eni prigovaraju Općem sudu što je u točki 355. pobijane presude, upućujući na diskrecijski prostor koji se Komisiji priznaje u pogledu metode izračuna novčanih kazni, preuzeo njezinu ocjenu elemenata koje su Versalis i Eni pružili u okviru navedene suradnje. Opći sud je trebao provesti nadzor s obzirom na način na koji je Komisija primijenila Obavijest o suradnji iz 2002. u drugim predmetima. Nadalje, Opći sud navodno nije vodio računa o tome da su Versalis i Eni kasno saznali za istragu, a to je onda utjecalo na dodanu vrijednost informacija koje su Versalis i Eni mogli priopćiti. Također prigovaraju Komisiji da inspekciju nije provela ranije.
- 127 Opći sud je navodno također počinio pogrešku koja se tiče prava tako što nije utvrdio da je Komisija povrijedila načelo zaštite legitimnih očekivanja dok su informacije koje su Versalis i Eni pružili donijele znatnu dodanu vrijednost u usporedbi s informacijama koje su pružene u predmetima koji su doveli do drugih Komisijinih odluka te da su Versalis i Eni mogli legitimno očekivati da će njihova potpuna, lojalna i trajna suradnja biti na odgovarajući način nagrađena. Tvrde da je točka 358. pobijane presude bez osnove.
- 128 Isto tako, Versalis i Eni navodno su diskriminirani u odnosu na druge poduzetnike koji su zatražili povlasticu smanjenja kazne koji su dali nesmislene, nejasne i nevjerodostojne izjave.
- 129 Komisija tvrdi da je sedmi žalbeni razlog Versalisa i Enija nedopušten jer oni njime zapravo ponavljaju argumente na koje su se pozivali pred Općim sudom te žele postići ponovnu činjeničnu ocjenu informacija koje je [*povjerljivo*], ranije EniChem, pružio Komisiji.

Ocjena Suda

- 130 Svojim sedmim žalbenim razlogom Versalis i Eni u biti osporavaju odgovor Općeg suda na jedanaesti tužbeni razlog u prvostupanjskom postupku. Nakon što je u točki 354. pobijane presude ponovio pojam „dodane vrijednosti“ iz Obavijesti o suradnji iz 2002., Opći sud je ispitao dokaze koje su pružili Versalis i Eni kako bi provjerio jesu li imali značajnu dodanu vrijednost u odnosu na dokaze koje je Komisija već posjedovala.
- 131 U točkama 357. do 363. pobijane presude, Opći sud proveo je detaljnu i argumentima potkrijepljenu analizu dokaza, što Sud nije ovlašten preispitivati u okviru žalbenog postupka. Uzimajući u obzir tu ocjenu, Opći sud je odbio različite argumente Versalisa i Enija a da nije počinio pogrešku koja se tiče prava.
- 132 Stoga valja odbiti sedmi žalbeni razlog Versalisa i Enija.

Osmi žalbeni razlog u predmetu C-123/13 P

Argumentacija stranaka

- 133 U okviru osmog žalbenog razloga Versalis i Eni tvrde da je Opći sud proveo potpuni sudski nadzor konačnog iznosa novčane kazne koji je navodno nepravedan, neprikladan i nerazmjeran. Smatraju da je Opći sud propustio dubinski ispitati njihove argumente te da je nadzor proveo samo nad zakonitošću sporne odluke.
- 134 Komisija smatra da je Opći sud dubinski ispitao argumente Versalisa i Enija. Oni su željeli da Sud preispita iznos novčane kazne.

Ocjena Suda

- 135 Valja utvrditi da se navedeni žalbeni razlog odnosi na cijelu presudu i da ne navodi pobliže koje se točke obrazloženja pobijane presude osporavaju. Stoga je on previše općenit i nejasan kako bi se na njega moglo odgovoriti.
- 136 Nadalje, Sud - kada odlučuje o pravnim pitanjima u okviru žalbe – nema pravo zamijeniti ocjenu Općeg suda koji je odlučivao na temelju svoje neograničene nadležnosti vlastitom ocjenom, pozivajući se pri tome na razloge pravičnosti, kada su u pitanju novčane kazne izrečene poduzetnicima zbog povrede prava Unije (vidjeti, osobito, presudu E.ON Energie/Komisija, C-89/11 P, EU:C:2012:738, t. 125.).
- 137 Na temelju tih razmatranja proizlazi da osmi žalbeni razlog Versalisa i Enija treba odbaciti kao nedopušten.
- 138 Budući da su svi žalbeni razlozi odbijeni, kako u predmetu C-93/13 P tako i u predmetu C-123/13 P, valja odbiti obje žalbe.

Troškovi

- 139 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima. U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

- ¹⁴⁰ Budući da su u odnosu na žalbu u predmetu C-93/13 P Versalis i Eni zahtijevali da se Komisiji naloži snošenje troškova i da ona nije uspjela u postupku, treba joj naložiti snošenje troškova.
- ¹⁴¹ Budući da je u odnosu na žalbu u predmetu C-123/13 P Komisija zahtijevala da se društvima Versalis i Eni naloži snošenje troškova i da oni nisu uspjeli u postupku, treba im naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Odbijaju se žalbe u predmetima C-93/13 P i C-123/13 P.**
- 2. Europskoj komisiji nalaže se snošenje troškova koji se odnose na žalbu u predmetu C-93/13 P.**
- 3. Društvima Versalis SpA i Eni SpA nalaže se snošenje troškova koji se odnose na žalbu u predmetu C-123/13 P.**

Potpisi